

гуманізації, творчеської самореалізації, самобитності і общечеловечности політического процесу.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Кант И. Мысли об истинной оценке живых сил / И. Кант. – М.: ЧОРО, 1994– .– (Сочинения: в 8 т. / И. Кант; т. 1).
2. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин. – М.: М.: Астрель, 2006. – 1176 с.
3. Кавалеров А. А. Цінність у соціокультурній трансформації / А.А.Кавалеров. – Одеса: Астропринт, 2001. – 224 с.
4. Борінштейн Є. Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства / Є. Р. Борінштейн. – Одеса: Астропринт, 2006. – 400 с.
5. Най Дж. С. Гибкая власть / Дж. С. Най. – М.: Фонд Социо-прогностических Исследований «Тренды», 2006. – 221 с.
6. Ерасов Б. С. Социальная культурология: Учебник для студентов высших учебных заведений / Б. С. Ерасов – М.: Аспект-Пресс, 2000. – 591 с.
7. Johnson J. P. Cross-Cultural Competence in International Business: Toward a Definition and a Model / J. P. Johnson, T. Lenatiwicz, S. Apud // Journal of International Business Studies.- Houndmills, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006. – Vol. 37. – №. 4 (Jul, 2006). – P. 525-543.

Каменчук Тетяна Олегівна - кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

Ульянова Ольга Василівна Факультет початкових класів, ОКР “Спеціаліст” ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

УДК:(351,316,346)

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ДЕРЖАВНОЮ, СОЦІАЛЬНОЮ ТА ПОЛІТИЧНОЮ СИСТЕМАМИ УПРАВЛІННЯ.

Багато десятиліть найкращі уми людства зайняті теоретичними та практичними пошуками такого стану державної, соціальної та політичної системи, коли держава і людина стануть основами соціального життя, що взаємодоповнюються. Такими вони можуть стати тільки в тому разі, якщо їх зусилля будуть спрямовані на взаємодію та взаємосприяння. Тобто коли системоутворюючим чинником — метою — системи суспільства буде реалізація принципів громадянського суспільства, а самі державні, соціальні та політичні системи будуватимуться на принципах демократичної, правової держави та реалізуватиме їх.

Ключові слова: державна система, політична система, соціальна система, держава, влада.

СВЯЗЬ МЕЖДУ ГОСУДАРСТВЕННОЙ, СОЦИАЛЬНОЙ И ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМАМИ УПРАВЛЕНИЯ.

Многие десятилетия лучшие умы человечества заняты теоретическими и практическими поисками такого состояния государственной, социальной и политической системы, когда государство и человек станут основами социальной жизни, что взаимно. Такими они могут стать только в том случае, если их усилия будут направлены на взаимодействие и взаимосприяние. То есть когда системообразующим фактором — целью — системы общества будет реализация принципов гражданского общества, а сами государственные, социальные и политические системы будут строиться на принципах

демократического, правового государства и реализовывать их.

Ключевые слова: государственная система, политическая система, социальная система, государство, власть.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE STATE, SOCIAL AND POLITICAL SYSTEMS MANAGEMENT.

For many decades, the best minds engaged in theoretical and practical search for such a condition of public, social and political system where the state and the people will become the Foundation of social life that are mutually. They can become such only if their efforts will be focused on engagement and mutual acceptance. That is, when a system-forming factor is the aim — system of the society will implement principles of civil society, and public, social and political systems will be built on the principles of a democratic legal state and implement them.

Keywords: state system, political system, social system, state power.

Держава посідає особливе місце в політичній системі, надаючи їй цілісності та стійкості, зорієнтованості на важливі суспільні справи. Саме держава є основним знаряддям влади, носієм суверенітету, верховної політичної влади. Держава становить собою механізм управління, апарат організації, що володіє засобами заохочення, примусу, контролю і насильства. З'явившись ще в рабовласницькому суспільстві, держава постійно змінювала свою форму, проте й сьогодні її суть залишається незмінною: вона завжди була механізмом здійснення політичної влади, забезпечення потреб політичної еліти, соціальних груп і громадян.

Держава – це соціально-політичний механізм, що виникає в класовому суспільстві з метою організації і впорядкування соціально неоднорідного суспільства, вирішення конфліктних ситуацій, забезпечення відповідного рівня соціальної стабільності системи, її цілісності та безпеки [6, с. 28].

Якщо визнати, що держава є носієм загальної функції – публічної влади, яка є необхідною для дотримання цілісності суспільства, забезпечення його існування, то апарат державного управління – механізм здійснення цієї функції. Саме з метою виконання загальної функції пов'язують виникнення держави та запровадження спеціалізованої людської діяльності – соціального управління.

Головне призначення держави полягає в тому, щоб керувати суспільними справами. Будь-яка держава, як організація політичної влади в суспільстві, як соціальний і політичний інститут, проявляє себе у «зовнішніх» стосунках саме через практичне здійснення цієї влади [5, с. 6]. Державна влада втілюється в діяльності державних органів, які у своїй сукупності утворюють механізм держави. Цей механізм Н. Луман називає організованою владою, без якої неможливе існування держави [4, с. 48]

Поняття «влада» є первинним щодо поняття «управління», оскільки не кожен працівник управління (наприклад, спеціалісти, технічні виконавці, окремі функціональні керівники) володіє реальною владою, але кожен працівник, який наділений владними повноваженнями, виконує цілком визначені функції управління [3, с. 147].

Соціальне управління не може здійснюватись ізольовано від діючої системи державного управління. Тому соціальна структура безпосередньо становить підвалини державного управління, визначаючи його суб'єкти, інтереси, характер і спрямування управлінських процесів. Залежно від соціальної структури суспільства формуються політичні сили, які впливають на здійснення державного управління.

Влада – це поєднання інтересу і волі, в якому воля виступає засобом вираження інтересів [1, с. 34]. Вони реалізуються у формі влади через політичне управління. Ґрунтуючись на цих міркуваннях, можна визначити зміст політичної влади – вольового вираження інтересів панівного класу або більшості народу в діяльності державних інституцій, посадових осіб [8, с. 117]. Влада, таким чином, перебирає на себе не тільки функції насильства, а й соціального управління у напрямку її перетворення з такої, що стоїть

над суспільством, у владу, яка обслуговує суспільство, шляхом надання громадянам управлінських послуг, здійснення відповідних функцій державного управління, що забезпечують реалізацію загально визнаних суспільних інтересів. Використання влади як засобу реалізації спільних інтересів найхарактерніше простежується під час здійснення державної влади в процесі діяльності держави [10, с. 55].

Однією з форм політичної влади є державна влада – державна організація політичного управління суспільством. Вона домінує у суспільстві і є основним об'єктом політичної боротьби, адже є вищою владою відносно інших видів влади у всіх громадських утвореннях як за обсягом, так і за засобами впливу. Незважаючи на існування різних форм і видів влади, лише державна влада спроможна надати суспільству цілісності, сконсолідувати його в умовах плюралізму та діяльності політичних партій, громадських об'єднань, що виражають інтереси різноманітних соціальних груп.

Отже, державна влада – це інструмент забезпечення існування держави та досягнення її цілей через систему повноважень і засобів, що застосовуються від імені суспільства для захисту і реалізації спільного інтересу, забезпечення загальних і часткових потреб, реалізації функцій регулювання та вирішення конфліктів у суспільстві.

Вона наділена таким рівнем повноважень і норм, які дозволяють утвореним нею суб'єктам здійснювати мобілізацію ресурсів, розподіляти поміж різними групами людей та індивідами суспільні цінності в межах досягнення загальних цілей та інтересів [9, с. 76]. Завданням будь-якої державної влади є забезпечення наявними засобами стабільності в суспільстві, збереження суспільного спокою та удосконалення суспільних відносин.

Однак держава сама по собі не є першоджерелом владних повноважень. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ, соціум. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та місцевого самоврядування. Тобто держава – це громадяни з їх інтересами, прагненнями, об'єднаннями, самоорганізацією і самоуправлінням. Легітимність влади, таким чином, виходить від народу, який через вибори виявляє свою волю владним структурам і через вибори контролює їх діяльність [2, с. 127]. А головною функцією держави є впорядкування співжиття громадян, координації діяльності всіх членів суспільства для того, щоб існувати і розвиватися. Для виконання своєї функції держава запроваджує державний апарат, без якого неможливе існування.

Управлінню притаманні свої об'єкти і суб'єкти управління. Об'єктами управління можуть бути поведінка окремих людей та груп, суспільна праця і виробництво, технічні засоби (верстати, машини, агрегати), тварини і рослини. Відповідно до цього (до об'єкта) управління прийнято поділяти на три основних класи: управління технічними системами (керівництво технічними процесами, управління механізмами, агрегатами), управління біологічними системами (регулювання розмноженням та розвитком тварин і рослин) та управління соціальними системами (управління людьми, управління в суспільстві) [7, с. 76].

У даному контексті автора цікавить передусім соціальне управління, яке відрізняється від двох попередніх видів вольовим впливом одних суб'єктів управлінського впливу на свідомість і волю інших, а його об'єктами є соціальна організація суспільства з притаманними їй соціальною структурою й соціальними процесами.

Соціальне управління має своє суб'єктно-об'єктне поле, до якого можна віднести діяльність політико-громадських об'єднань, поведінку окремих людей та груп, суспільну працю та економічну діяльність тощо. Вони утворюють декілька видів управління, які органічно виходять з влади: політичний, судовий, економічний, духовний, корпоративний, сімейний. Кожен з цих видів має свій власний окремий об'єкт управлінського впливу, специфічну правову базу, організаційний порядок функціонування, відповідальність і та ін. Соціальне управління розглядається науковцями як вищий вид управління, що передбачає активні діяльнісні зусилля соціальних суб'єктів (індивідуальних і колективних), які спрямовуються на упорядкування та організацію процесів спільної колективної діяльності людей, на приведення їх у запланований стан відповідно до об'єктивних законів [11, с. 59].

Ключовим видом соціального управління є політичне управління, яке відрізняється від

інших основних класів впливом одних суб'єктів управлінського впливу на свідомість і волю інших, а його об'єктами є політична організація суспільства з притаманними їй політичною структурою та соціальними процесами. Політичне управління – це явище, яке характеризує внутрішню властивість суспільства, що впливає з його системної природи, суспільного характеру праці, процесу спілкування людей в процесі праці та в житті. Його зміст полягає у цілеспрямованому впливі на суспільство і його підсистеми, з метою його впорядкування, вдосконалення і розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амелин В.Н. Власть как общественное явление // Социально-политические науки. – 1991. – № 2. – С. 3-15.
2. Волков Ю.Г., Лубский А.В., Макаренко В.П., Харитонов Е.М. Легитимность политической власти. – М., 1996. – 269 с.
3. Ильин М.В., Мельвиль А.Ю. Власть // Полис. – 1997. – № 6. – С. 146-163.
4. Луман Н. Власть / Пер. с нем. А.Ю. Антоновского (Серия «Образ общества»). – М.: Праксис, 2014. – 256 с.
5. Матц У. Понятие власти (пер. Р.И. Соколовой) // Технология власти (философско-политический анализ) / Отв. ред. Р.И. Соколова. – М.: ИФРАН, 2015. – 163 с.
6. Нолен Д., Вайе У. Политическая система // Политология: краткий тематический словарь. – Вып. 1. – М., 2008. – 448 с.
7. Шамхалов Ф.И. Теория государственного управления. – М.: Изд-во Экономика, 2002. – 638 с.
8. Crozier M. The Problem of Power // Social Research. – 1973. – Vol. 40.
9. Foucault M. The Subject and Power // Power: Critical Concepts / Ed. by John Scott. – Vol 1. – London: Routledge, 2004.
10. Hindess B. Power, Interests and the Outcomes of Struggles // Power: Critical Concepts / Ed. by John Scott. Vol 2. – London: Routledge, 2014.
11. Merton R. Social Theory and Social Structure. – N.Y., 1968.

Климончук Василь Йосифович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

УДК 32:123.:342.727/.729

ПОЛІТИЧНІ СВОБОДИ: СУТЬ, ФОРМИ ТА СПОСОБИ НАУКОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ

У статті здійснено аналіз дискурсу політичних свобод у сучасній вітчизняній політичній науці. Констатовано, що після суперечливого історичного шляху державотворення в методологічних концептах сформована найважливіша форма власної ідентифікації в сенсі історії, культури, традицій, ціннісних визначень, умов та способів життя. Показано, що вітчизняна політична думка, трансформуючись крізь призму національно-історичного досвіду, надавала класичним поняттям своєрідного забарвлення та змісту.

Ключові слова: політичні свободи, політична влада, політичні цінності, громадянське суспільство, інформаційне суспільство, демократична політична система.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ СВОБОДЫ : СУТЬ , ФОРМЫ И СПОСОБЫ НАУЧНОГО ОПРЕДЕЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКЕ

В статье анализируется дискурс политической свободы в современной отечественной политической науке. Констатируется, что после противоречивого исторического пути